

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Duiding vaccinatiegraad, opkomst & interventies

Mariska van Blankers
Directeur RIVM Programma Vaccinatie COVID 19

Technische Briefing | 3 november 2021

In deze presentatie

- › Stand van zaken vaccinatiegraad
- › Kwantitatief en kwalitatief inzicht in niet gevaccineerden
- › Planmatige aanpak richting de toekomst
- › Succesvolle interventies
- › Boostercampagne
- › Bijlage: vaccinatiecijfers

Stand van zaken vaccinatiegraad en opkomst t/m week 43

Tabel 2: Geschatte opkomst en vaccinatiegraad COVID-19-vaccinatie, week 1 t/m week 43, 2021¹⁻⁶.

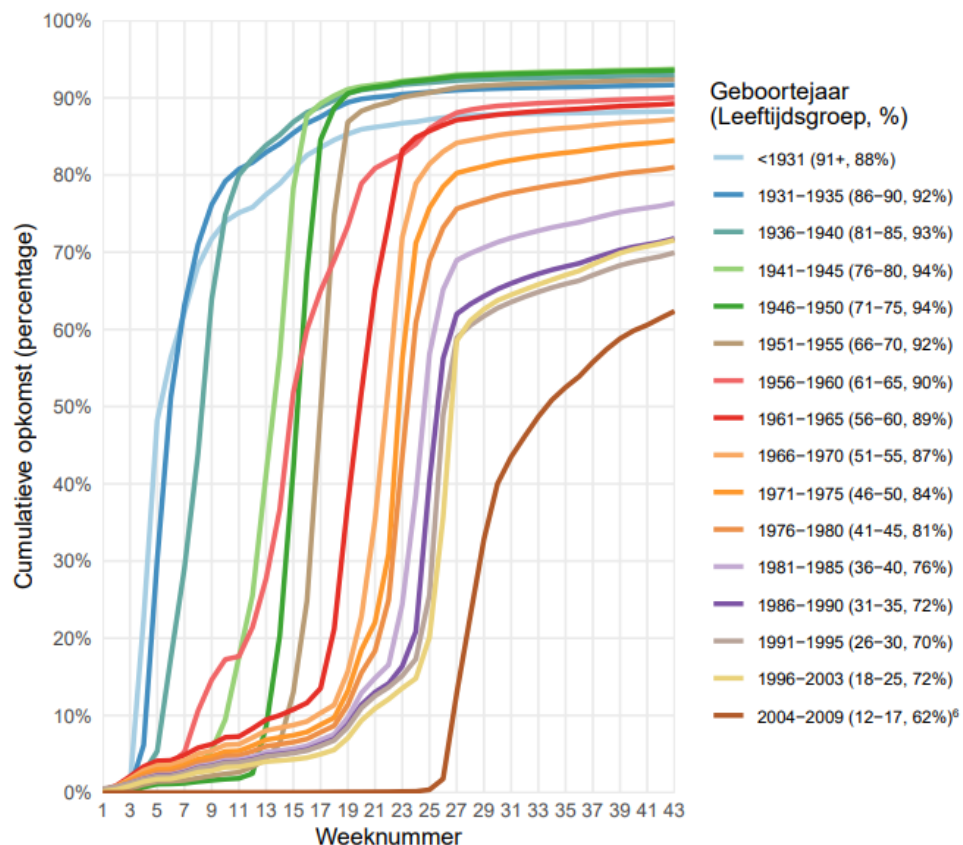
Leeftijdsgroep	Geboortejaren	Opkomst tenminste één dosis	Vaccinatiegraad volledige vaccinatie
12 en ouder	2009 en eerder	85,4%	82,1%
18 en ouder	2003 en eerder	87,5%	84,1%

¹ Bron: data GGD GHOR Nederland uit CoronIT, aangevuld met het geschat aantal eerste en tweede doses voor huisartsen en overige uitvoerders (zie voetnoot 3 van tabel 1), noemergegevens: aantal personen naar leeftijd, CBS, januari 2020.

² Voor personen die COVID-19 hebben doorgemaakt, volstaat één dosis COVID-19 vaccin. Vanaf de rapportage van 14-9-2021 zijn deze personen in Tabel 2 ook meegeteld bij de groep volledig gevaccineerde personen. Hierdoor kan de gerapporteerde vaccinatiegraad voor 18 jaar en ouder verschillen met de rapportage op de website van het European Centre for Disease Prevention and Control ([ECDC](#)).

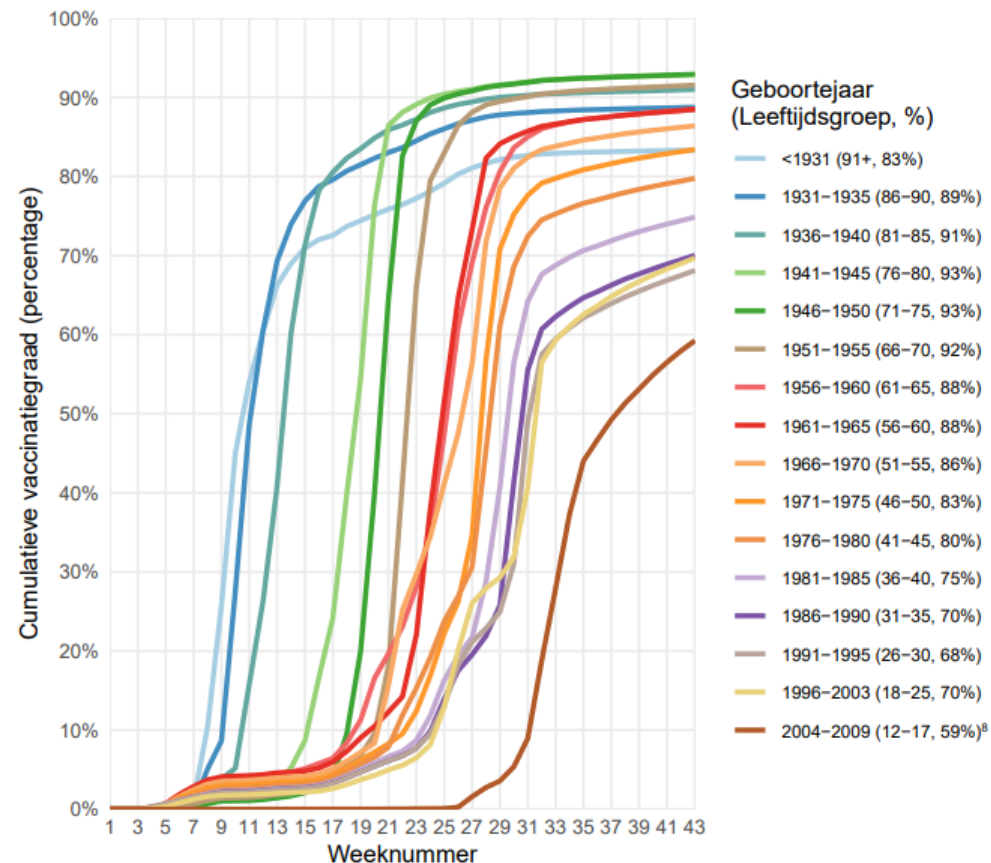

Cumulatieve vaccinatiegraad en opkomst naar leeftijdsgroep

Figuur 2: Cumulatieve opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie naar geboortjaar en week, week 1 t/m week 43, 2021.¹⁻⁶

Cumulatieve opkomst tenminste één COVID-19 vaccinatie naar geboortjaar en week, week 1 t/m week 43, 2021

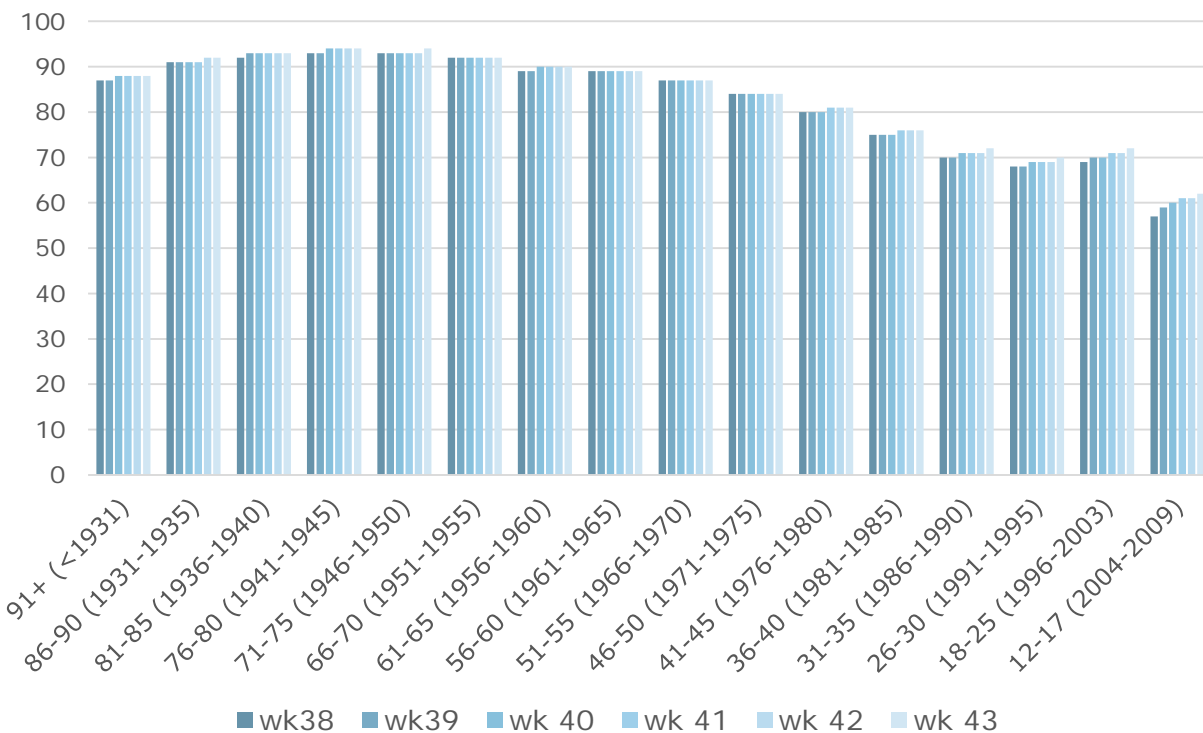
Figuur 3: Vaccinatiegraad voor volledige COVID-19-vaccinatie naar geboortjaar en week, week 1 t/m week 43, 2021.¹⁻⁸

Cumulatieve vaccinatiegraad voor volledige COVID-19 vaccinatie naar geboortjaar en week, week 1 t/m week 43, 2021

De vaccinatie opkomst, nog steeds nieuwe afspraken voor 1^e prik

Opkomst voor 1^e vaccinatie week 38 t/m 43

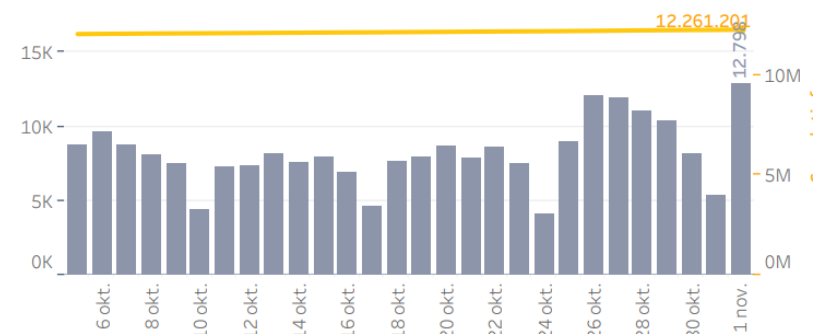

Toelichting

- Op 1 november werden er **12.198** afspraken gemaakt voor nieuwe eerste prikken
- De 7 daagse trend is **+33,7%**
- Mogelijke verklaring van toename:
  - Oplopende besmettingen?
  - Maatschappelijk debat over impact ongevaccineerden?

Nieuwe afspraken 1^e vaccinatie

Op 1 nov. 21 zijn 12.798 afspraken aangemaakt voor de 1^e vaccinatie. De 7-daagse trend is +33,7%.

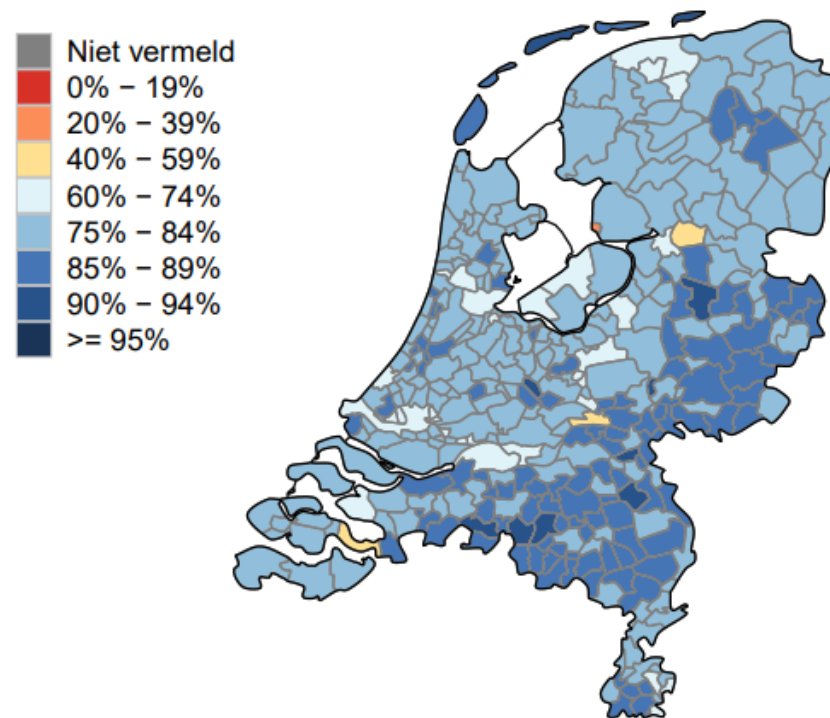
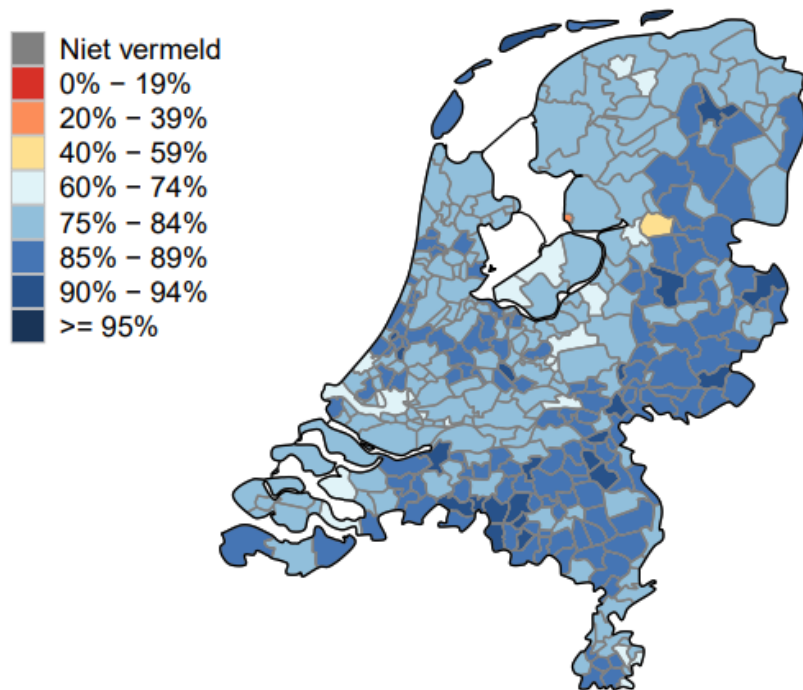

Cumulatieve vaccinatiegraad en opkomst 12 jaar en ouder

Opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie geboortejaren 2009 en daarvoor (12 jaar en ouder) naar gemeente, week 1 t/m week 43, 2021

Vaccinatiegraad voor volledige COVID-19-vaccinatie geboortejaren 2009 en daarvoor (12 jaar en ouder) naar gemeente, week 1 t/m week 43, 2021

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Kwalitatief & kwantitatief
inzicht in niet
gevaccineerden

Vaccinatiebereidheid in Nederland ligt tussen 87,4 en 88,9 procent

Inzichten uit meta-analyse van vier recente onderzoeken

O.b.v. RIVM vaccinatie opkomst van 87,1% (ten tijden van onderzoeksperiode) en m.b.v. gewogen gemiddelde van resultaten uit onderstaande vier onderzoeken zijn de volgende schattingen verkregen m.b.t. mensen die (nog) niet gevaccineerd zijn:

- **7,0%** tot **10,8%** van de volwassenen (16-19+) is **niet van plan zich te laten vaccineren**
- **0,3%** tot **1,8%** is nog van **plan wel een vaccinatie te halen**
- **1,3%** tot **4,6%** **twijfelt** (hoewel geen prik gehaald, dus vooralsnog 'weigert')

Interpretatie

Deze onderzoeken hebben verschillende groepsgroottes, wisselende onderzoekspopulaties, en zijn in meer of mindere mate onderhevig aan selectiebias welke in acht genomen dienen te worden bij interpretatie

Verdeling standpunt niet-gevaccineerden	RIVM Trendonderzoek (16+ jr)	RIVM Cohortonderzoek (16+ jr)	Populytics (19+ jr)	I&O Research (18+ jr)
Onderzoeksperiode	5-11 okt	8-12 sept	10-15 sept	8-11 okt
Grootte van de groep niet-gevaccineerden in de steekproef	579	2692	756	297
Van plan / afspraak gemaakt	13.9%	2.7%	10.3%	6.2%
Twijfelt nog	25.0%	19.4%	35.5%	10.0%
Niet van plan	61.1%	78.0%	54.2%	83.8%
Op basis van registratie van de opkomst				
Minimaal 1x gevaccineerd	87.1%	87.1%	87.1%	87.1%
Van plan / afspraak gemaakt	1.8%	0.3%	1.3%	0.8%
Twijfelt nog	3.2%	2.5%	4.6%	1.3%
Niet van plan	7.9%	10.1%	7.0%	10.8%
Totaal	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Vaccinatiebereidheid	88.9%	87.4%	88.4%	87.9%

Het RIVM determinantenonderzoek geeft inzicht in negatieve voorspellers van vaccinatie

Kwantificering van het aantal niet gevaccineerden

- Het lastig om op een valide manier niet gevaccineerden kwantitatief in beeld te brengen, op basis van grove schattingen:
  - Niet Westerse allochtonen: ongeveer één derde van het aantal ongevaccineerden, iets minder dan de helft hiervan in de vier grote steden
  - Ongevaccineerde orthodox gereformeerden maken zo'n 12% uit van het totaal aantal niet gevaccineerden; door clustering wel een grote rol bij verspreiding
- Geografische analyses wel goed mogelijk: Veruit grootste dichtheid aan niet gevaccineerden per km² in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag
  - Weinig onderscheid tussen 50+ en 50-
  - Utrecht geen 'hotspot'
  - De meeste 'hotspots' zijn voorzien van een vaste vaccinatielocatie
  - In Amsterdam en Rotterdam zijn er ook veel niet gevaccineerden buiten de wijken met een lage vaccinatiegraad
- In de regio's zijn de meeste ongevaccineerden te vinden in de steden.
- In de biblebelt-gemeenten wordt een relatief grote groep niet-gevaccineerden gezien.

Kwalitatief inzicht - welke top twijfels leven er?

Op basis van een aantal onderzoeken zijn de meest genoemde twijfels:

- > Vragen over de werking van het Vaccin
- > (langere termijn) bijwerkingen van het Vaccin
- > Mate van vertrouwen in de overheid (en wetenschap)
- > Beperkende maatregelen vanuit de overheid
- > Eigen gezondheid t.o.v. de kans om ziek te worden door Covid-19
- > Maatschappelijke en sociale druk
- > Beeldvorming en informatie over de ziekte

NIET- GEVACCINEERDEN ZIJN OVERTUIGD DAT ZIJ EEN GEFUNDEERDE KEUZE MAKEN

GEZOND LEVEN

"Gezond blijven door gezond te eten, bewegen, positieve mindset en daarnaast ontkom je er misschien wel niet aan."

GEZOND VERSTAND

"Alles open gooien en gezond verstand gebruiken, stoppen met testen. Voel je je ziek, blijf thuis."

DOE MAAR NORMAAL

"Normaal blijven doen, mensen bouwen natuurlijke weerstand tegen corona, zo kunnen mensen er sneller tegen!"

BIJWERKING VAN HET VACCIN

"Door onderliggende ziekten, verhalen rondom vruchtbaarheid en onbekendheid rondom lange termijn effect."

"Ik vind het lastig dat er zoveel informatie wordt verspreid. Daardoor is het ook lastig om te bepalen wat er nou wel/niet klopt. Ik kan wel de complottheorieën onderscheiden, maar ik mis wel specifieke informatie die op mij - mijn doelgroep - gericht is."

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

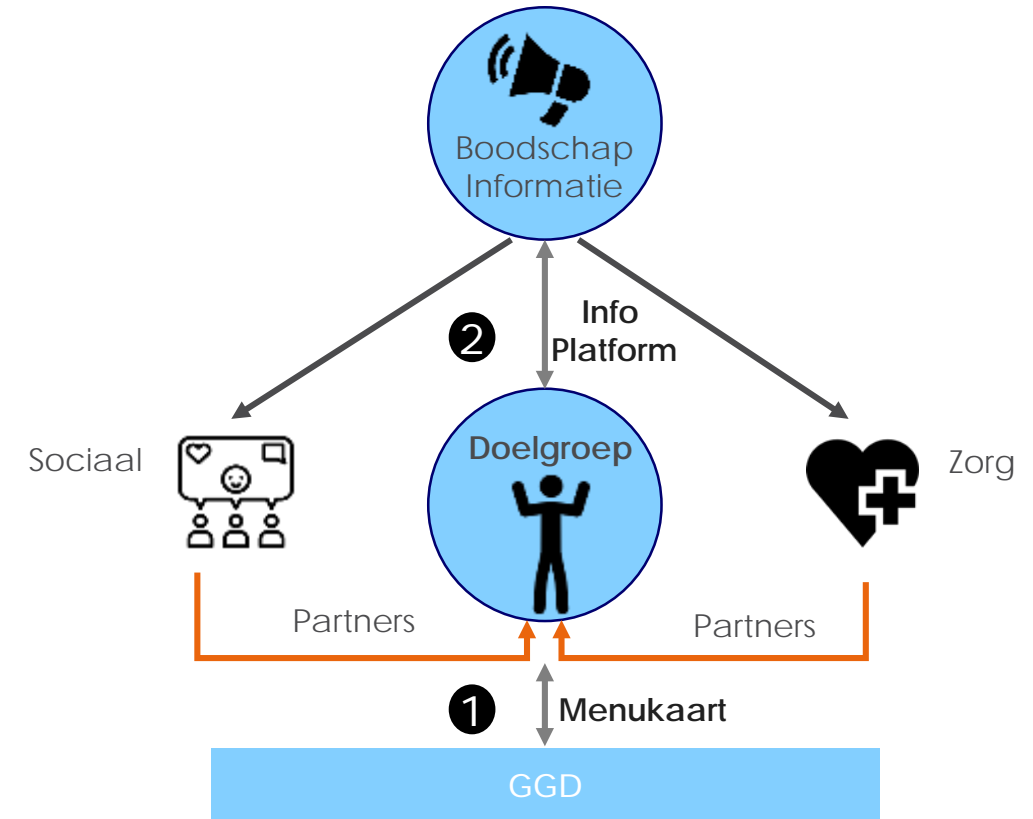

Een planmatige
aanpak

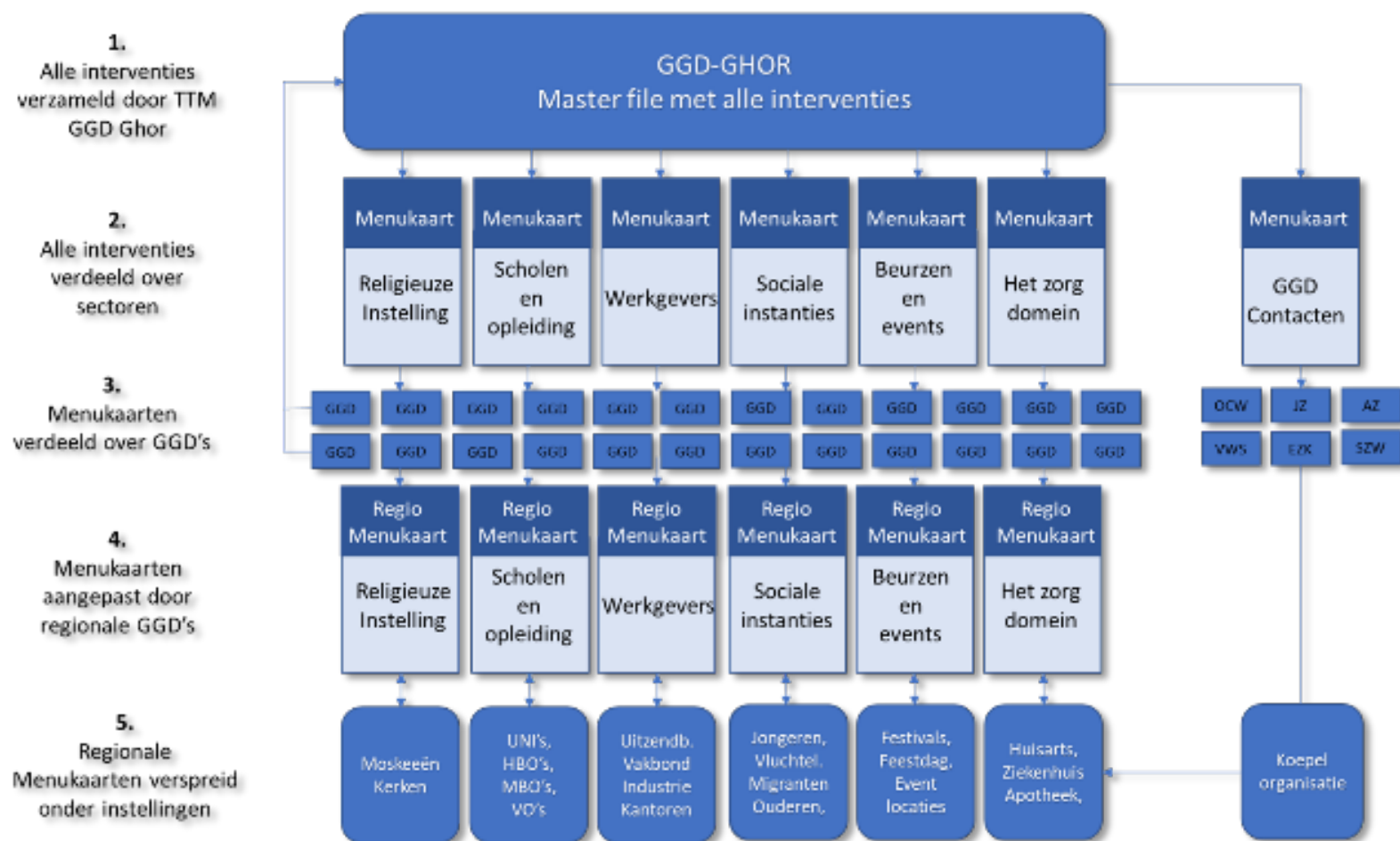
Om de resterende groepen te bereiken is een aanvullende, andere aanpak nodig

- > Een deel van de niet gevaccineerden groep zal niet worden bereikt met interventies gericht op het wegnemen van de **fysieke barrière, de focus verschuift naar het wegnemen van de emotionele en sociale barrières.**
- > Interventies gericht op **attenderen** en **informer** worden verder opgebouwd, weer in gesprek gaan is de behoefte van gevaccineerden en niet gevaccineerden. (eerst 'informatiegraad' verhogen)
- > De boodschap nodig van meerdere **afzenders**, hierbij worden sociale en zorgpartners ingezet.
- > Interventies die volgens dit principe werken, zijn bewezen effectief zoals, specialisten die het gesprek starten in het Maasstadziekenhuis en huisartsen in Staphorst - partners die activeren, attenderen en informeren werkt.

De menukaart helpt GGD regio's hun aanbod van succesvolle interventies gestructureerd te delen, op te schalen en aan te bieden voor verschillende belangrijke sectoren

Verschillende acties zijn ingezet om aanpak extra te versnellen

- Extra capaciteit ingezet op het implementeren van **de menukaarten**

- Opschaling van pop-up locatie in en bij **ziekenhuizen**.
- 17 regio's zijn in gesprek, waarvan 5 al een of meerdere locaties hebben ingericht

- Inzet van **huisartsen** bij het informeren en op sommige locaties vaccineren
- Centraal aangemoedigd door LHV

- Ondersteuning regio's bij promotie van (nieuwe) pop-locaties met behulp van het "**Campagne pakket**"

- Extra inzet communicatie op het wegnemen van twijfels en **desinformatie**

- Inzet van **apotheken** bij attenderen en informeren
- Centraal aangemoedigd door KNMP

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Succesvolle interventies

Een greep uit de landelijke interventies

Vaccineren in moskeeën, gebedshuizen en bij kerken

- Een niet westerse migratie achtergrond is een bekende determinant voor niet vaccineren. Door te informeren en vaccineren in en rond moskeeën en gebedshuizen kan een deel van deze doelgroep bereikt worden.
- Veel regio's ervaren de positieve impact van deze gerichte interventie. Zo wordt er ook al geruime tijd in 4 moskeeën in Den Haag gevaccineerd. Zie ook het VWS-informatiefilmpje rond de 24 miljoenste prik die bij GGD Haaglanden in een moskee is gemaakt.

Informeren in bibliotheken, bij supermarkten en treinstations

- Op plaatsen met een grote doorstroom wordt vaccinatie informatie verstrekt. Zo is er bijvoorbeeld in samenwerking met Bibliotheek Den Haag is een informatieteam van de GGD aanwezig in verschillende bibliotheken, is er een pop-up locatie gericht op informeren ingericht op Hoog Catharijne in Utrecht en is er in de buurt van de pop-uplocatie in de Adventkerk in Amersfoort ook actief informatie verstrekt en verwezen naar de pop-up locatie.
- Met eenvoudige taal, beeldmateriaal en informatie in verschillende talen wil de GGD mensen bereiken die tot nu meer moeite hebben gehad om zich goed te laten informeren.

Een greep uit de landelijke interventies

Mobiele teams

- Vaccinatie bussen staan iedere dag op andere locaties en worden veelal ingezet in wijken met een achterblijvende vaccinatiegraad.
- Door de GGD worden speciale dagen georganiseerd voor mensen met prikangst.
- Informatieteams van de GGD gaan de achterstandswijken in en geven bij bijvoorbeeld bibliotheken, buurthuizen, markten en scholen voorlichting over corona en het vaccin.

Ziekenhuizen

- In 5 GGD regio's worden ziekenhuizen reeds gebruikt als vaccinatielocatie, bij nog 12 andere GGD regio's lopen hier gesprekken over.
- De voorlopige resultaten van de geopende priklocaties zijn erg veelbelovend.

Teststraten

- In teststraten wordt standaard informatie verstrekt over vaccineren en in sommige teststraten kan nu ook direct een vaccinatie afspraak worden gemaakt.

Welke interventies vinden er plaats per doelgroep?

Vele initiatieven reeds gaande; best practices worden waar mogelijk opgeschaald. Actieve werkgroep GGD (copy paste werkt niet altijd)

Doelgroep	Barriere	Interventies
Niet- Westerse Migratieachtergrond	Fysieke, functionele, sociale barrières	Pop-up locaties (o.a. Maasstad ziekenhuis), inzet sleutel figuren / ambassadeurs (bv. inclusia), inzet huisarts, informatieverstrekking GGD/VWS/RIVM via meerdere kanalen, in meerdere talen (bv. prikkenzonderafpraak is beschikbaar in 11 talen), voorlichting en vaccineren bij gebedshuizen
Religieuze achtergrond	Sociale barrières	Veel samenwerking met huisartsen, o.a. samen brief verstuurd aan alle inwoners met oproep tot vaccineren (bv. Urk), inzet sleutelfiguren, vaccineren bij huisarts (Staphorst), gezondheidsbevorderaars informeren en vaccineren op tactische / niet zichtbare plaatsen
Jongeren	Functionele en sociale barrières	Landelijk en regionaal gesprekken met MBO koepels en hogescholen, lesmateriaal, vaccineren tijdens het winkelen, events of op doorstroomlocaties (bv. Hoog Catharijne) i.s.m. sociale media campagne (zie later in presentatie), prikkenzonderafpraak.nl, testen en vaccineren onder 1 dak, filmpjes Ashis Brahma
Prikangst	Emotionele barrières	Prikuurtje voor mensen met prikangst, aparte prikkamers bij GGD, GGD GHOR heeft handleiding prikangst gemaakt en alle regio's hebben een locatie waar mensen terecht kunnen (zie bijlage voor inventarisatie regio's)
Zwangeren	Functionele barrières	Informatie gaat mee in de zwangerschapsbox, e-mailing naar zwangere vrouwen via ouders.nu, Campagne met filmpje van Putri Hintaran rond dit thema, inzet verloskundigen en gynaecologen

Daarnaast blijven we inzetten op vrije inloop voor informeren & vaccineren

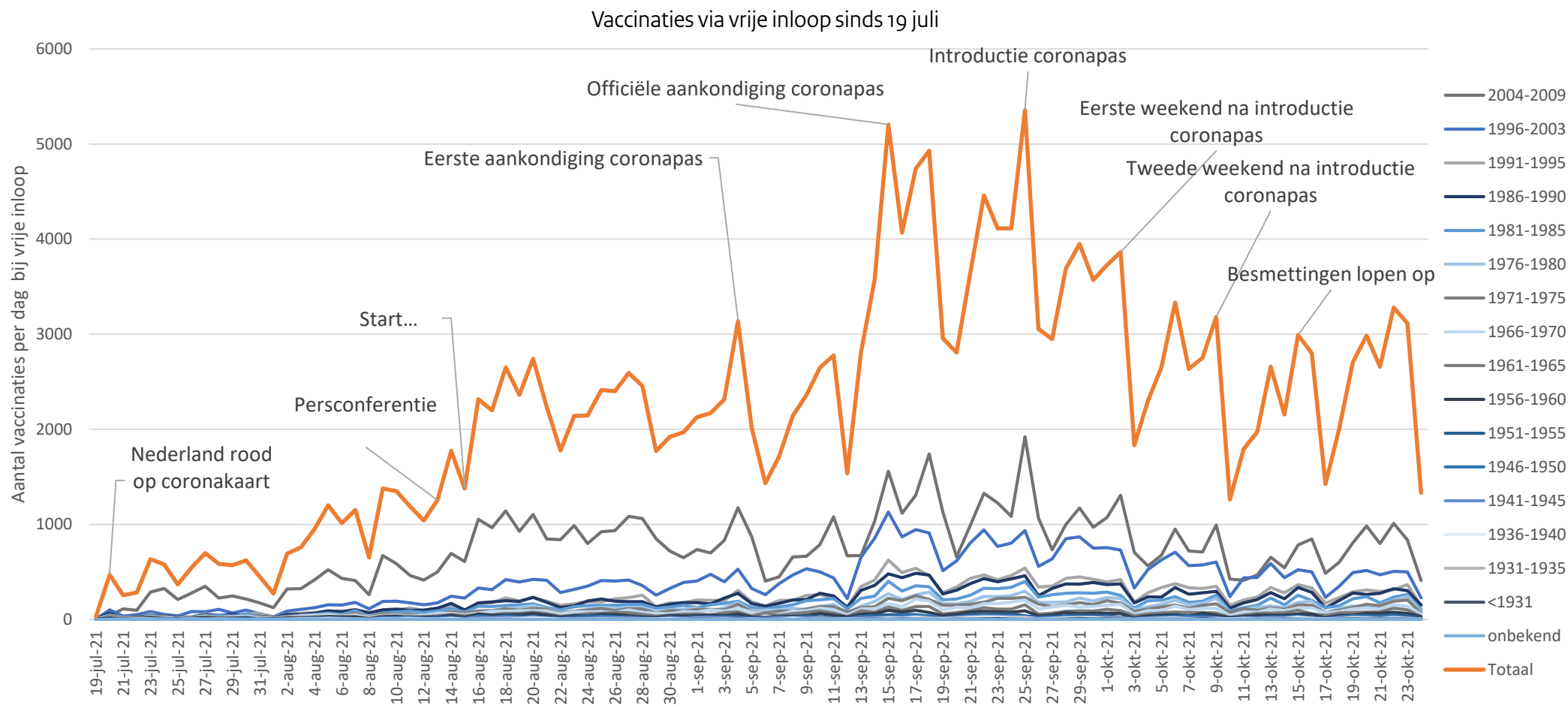
Regio	Aantal gezette prikken week 28 t/m week 42		
	Totaal	Bus - Mobile Unit - Popup	Vrije Inloop op vaste locaties
GGD Amsterdam	40.272	9.018	31.254
GGD Zeeland	13.350	1.121	12.229
GGD IJsselmeer	17.581	2.195	15.386
GGD Regio Utrecht	43.106	13.831	29.275
GGD Fryslân	18.917	4.512	14.405
GGD Hollands-Midden	22.209	9.496	12.713
GGD Brabant-Zuidoost	21.028	239	20.789
GGD Limburg-Noord	13.793	2.022	11.771
GGD Hollands-Noorden	16.921	1.689	15.232
GGD Haaglanden	27.040	10.311	16.729
GGD Zaanstreek/Waterland	8.073	8.073	
GGD Groningen	13.811	709	13.102
GGD Zuid-Limburg	13.413	2.263	11.150
GGD Rotterdam-Rijnmond	29.870	9.771	20.099
GGD Regio Twente	12.693	1.326	11.367
GGD Gooi en Vechtstreek	5.208		5.208
GGD Kennemerland	10.783	1.686	9.097
GGD Flevoland	8.374	583	7.791
GGD Noord- en Oost-Gelderland	16.011	4.149	11.862
GGD Hart voor Brabant	20.539	2.989	17.550
DGJ Zuid-Holland-Zuid	8.620	2.257	6.363
GGD Drenthe	8.294		8.294
GGD Gelderland-Zuid	9.194	4.861	4.333
VGR Gelderland-Midden	10.773	6.251	4.522
GGD West-Brabant	10.057	6.628	3.429
Totaal	419.930	105.980	313.950

Populatie	Totaal gezette prikken vs populatie in %
1.079.043	3,7%
390.152	3,4%
541.000	3,2%
1.374.951	3,1%
659.352	2,9%
824.884	2,7%
794.353	2,6%
528.577	2,6%
674.283	2,5%
1.135.836	2,4%
342.755	2,4%
594.192	2,3%
599.424	2,2%
1.342.018	2,2%
637.544	2,0%
262.744	2,0%
557.078	1,9%
435.420	1,9%
841.572	1,9%
1.093.792	1,9%
466.557	1,8%
501.892	1,7%
571.652	1,6%
710.468	1,5%
719.835	1,4%

Verschillende gebeurtenissen hebben mogelijk effect op vrije inloop opkomst

De landelijke publiekscommunicatie (VWS) richt zich ook op specifieke groepen, zowel in boodschap als in keuze van de kanalen

Onder andere onderstaande uitingen zijn gedaan of staan op de planning

RIVM publicatie over vaccin effectiviteit

Explainer over gevaccineerden in het ziekenhuis

Media aandacht rondom bezoek MVWS aan MCL en Janssen in Leiden & interview met geestelijk verzorger (Isala) over 'spijtoptanten'

Online campagne zwangeren op zwangerschapsfora wordt voortgezet

Prikken zonder afspraak:

- Wijkgerichte campagne opgeschaald
- 800 postcodegebieden

Instagram-sliders:

"Kan ik nog corona krijgen als ik ben gevaccineerd?"

"Besmettelijkheid als ik gevaccineerd ben"

Informatiefilmpje over vaccineren in de moskee (in het kader van 24 miljoenste prik)

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Booster campagne

Boostercampagne en Gezondheidsraadadvies

- Een boostervaccin is een aanvullende vaccindosis voor het geval de bescherming tegen ernstige ziekte afneemt na een primaire COVID-19-vaccinatieserie.
- Gezondheidsraad advies 2-11-2021:
  - Booster vanaf 60 jaar
  - Bewoners van zorginstellingen vanaf 18 jaar (verpleeghuizen, woonzorgcentra, en instellingen voor personen met een verstandelijke beperking)
  - Mensen met een ernstig gecompromitteerd immuunsysteem; die krijgen nu al een derde dosis aangeboden in het kader van de primaire vaccinatieserie
  - 6 maanden na de primaire vaccinatieserie

“De Gezondheidsraad adviseert mensen van 60 jaar en ouder een extra dosis COVID-19-vaccin aan te bieden, te beginnen bij de oudsten. Ook bewoners van zorginstellingen, waaronder verpleeghuizen, komen in aanmerking voor zo’n booster. De raad constateert dat de COVID-19-vaccins in de algemene bevolking nog goed beschermen tegen ernstige ziekte, maar er zijn aanwijzingen dat bij oudere gevaccineerden de bescherming afneemt. Om een toename van ernstige ziekte voor te zijn, adviseert de raad de minister van VWS om nu wel te starten met een boosteraanbod.”

Boostercampagne binnen de vaccinatiestrategie

Besluit Minister van VWS:

- Booster bij 60+ en bewoners van instellingen ter voorkoming van ernstige ziekte en sterfte door COVID 19
- Uitvoorzorgsprincipe ook booster voor zorgpersoneel
- Nadat deze groepen geweest zijn ook de mogelijkheid voor iedereen 60- die dat wenst

Doelgroepen en uitvoering:

- Booster vanaf 60 jaar.
  - te starten met 80+ in december, en 60+ daarna
- Bewoners van instellingen
  - te starten vanaf december
- Zorgmedewerkers
  - te starten in december
- Zowel Moderna en BioNTech/Pfizer als boostervaccin 18+ goedgekeurd door EMA
- Meerdere uitvoerders
- Onder 'instellingen' vallen verpleeghuizen, kleinschalige woonvormen, instellingen verstandelijk gehandicapten, revalidatiecentra, GGZ-instellingen en instellingen voor beschermd wonen.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu

*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Bijlage

Vaccinatiecijfers

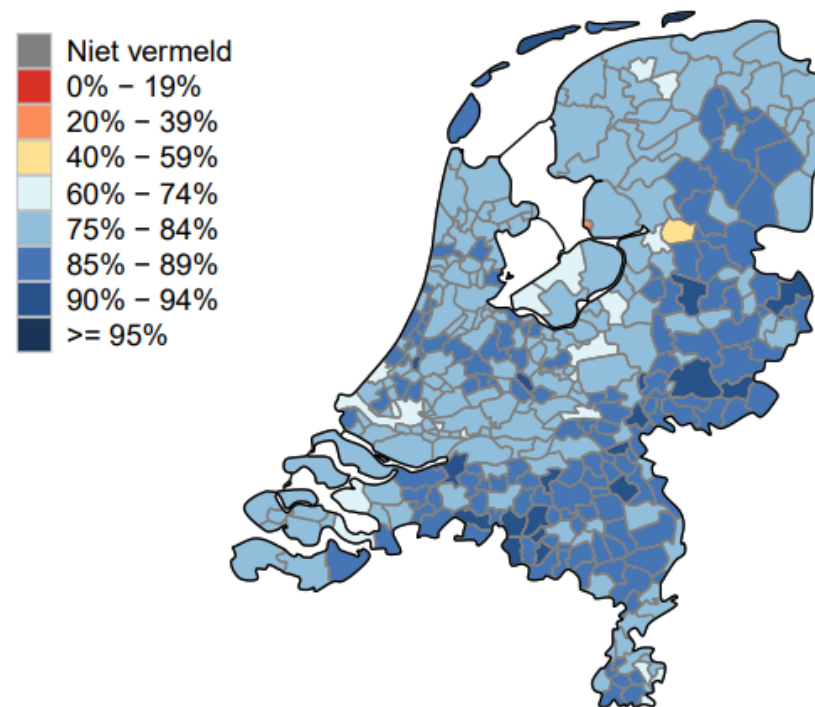
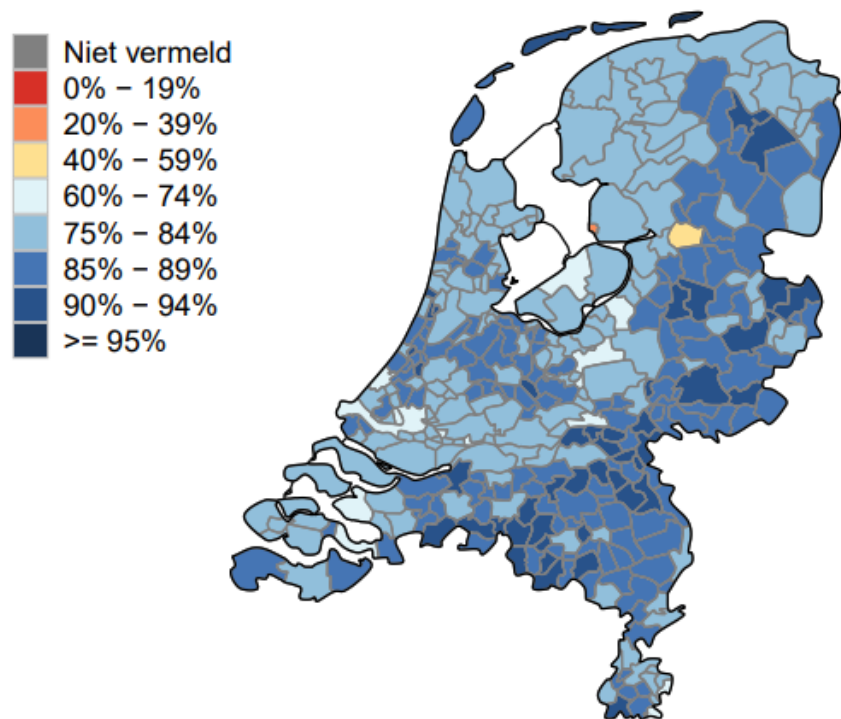
Kwantificering ongevaccineerden

Cumulatieve vaccinatiegraad en opkomst 18 jaar en ouder

Opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie geboortejaren 2003 en daarvoor (18 jaar en ouder) naar gemeente, week 1 t/m week 43, 2021

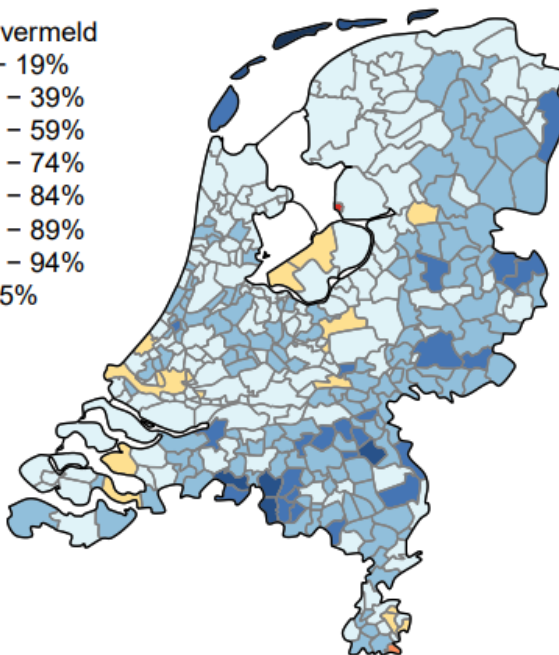
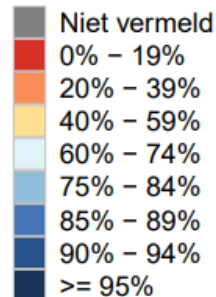
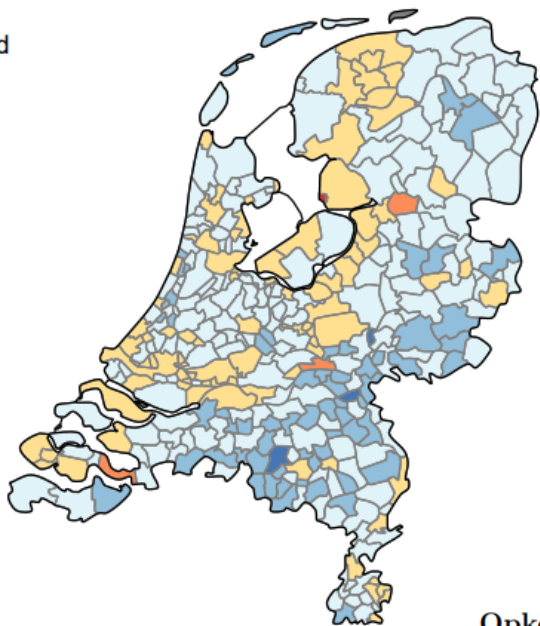
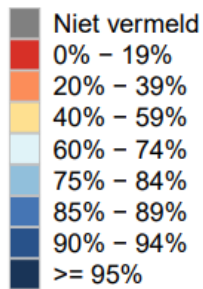
Vaccinatiegraad voor volledige COVID-19-vaccinatie geboortejaren 2003 en daarvoor (18 jaar en ouder) naar gemeente, week 1 t/m week 43, 2021

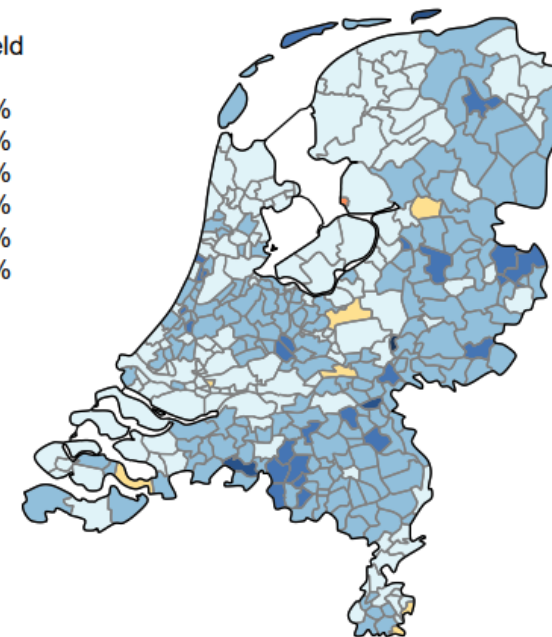
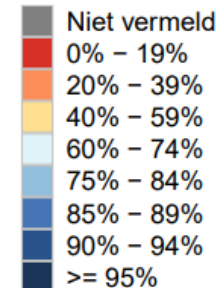
Vaccinatie opkomst 12-17 (L), 18-25 jaar (M) en 26-45 jaar (R)

Opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie geboortejaren 2004 t/m 2009 (12 t/m 17 jaar) naar gemeente, week 1 t/m week 43, 2021

Opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie geboortejaren 1996 t/m 2003 (18 t/m 25 jaar) naar gemeente, week 1 t/m week 43, 2021

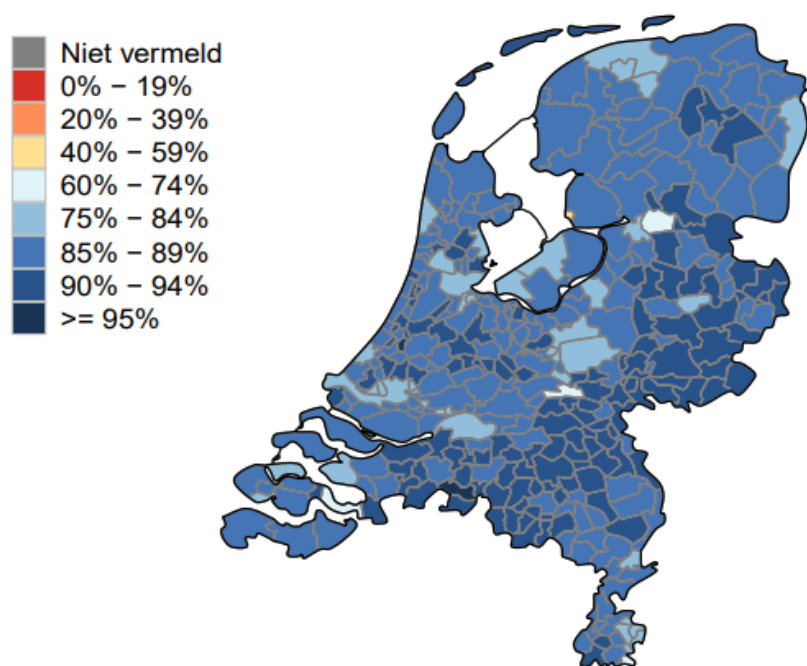
Opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie geboortejaren 1976 t/m 1995 (26 t/m 45 jaar) naar gemeente, week 1 t/m week 43, 2021

Vaccinatie opkomst 46 - 65 jaar (L) en 66+ jaar (R)

Opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie geboortejaren 1956 t/m 1975 (46 t/m 65 jaar) naar gemeente, week 1 t/m week 43, 2021

Opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie geboortejaren 1955 en daarvoor (66 jaar en ouder) naar gemeente, week 1 t/m week 43, 2021

